

Jökularannsóknafélag Íslands

Fréttabréf

Nr. 60

Febrúar 1997

AÐALFUNDUR

Aðalfundur Jökularannsóknafélags Íslands verður haldinn 25. febrúar 1997
kl. 20:30 í sýningarsal Ferðafélags Íslands, Mörkinni 6.

Dagskrá:

1. Venjuleg aðalfundarstörf.
2. Kaffi.
3. Jöklar í ýmsum myndum; Myndasýning *Helgi Björnsson*

AÐALFUNDUR

Aðalfundur félagsins verður þriðjudaginn 25. febrúar 1996. Samkvæmt lögum félagsins verður dagskrá aðalfundar sem hér segir:

1. Kosning fundarstjóra og fundarritara.
2. Kjör heiðursfélaga, ef tillögur liggja fyrir.
3. Flutt skýrsla stjórnar um starfsemi félagsins.
4. Lagðir fram endurskoðaðir reikningar félagsins til samþykktar.
5. Lagabreytingar, ef einhverjar eru.
6. Kosning stjórnar samkvæmt 4. grein laga.
7. Kjör valnefndar.
8. Kosning endurskoðenda.
9. Önnur mál.

Eftir kaffihlé kemur Helgi Björnsson með nýjar myndir m.a. af framhlaupum og jökulhlaupum og spjallar um þær.

SPORÐAMÆLINGAR HAUSTIÐ 1996

Jöklamælingamenn hafa skilað umsögnum um jökulsporða á 43 stöðum. Af þeim hopuðu 22, 14 ganga fram en 6 standa í stað. Við Virkisjökul verður ekki ráðið hvort honum munar fram eða aftur því hann er hulinn aur og grjóti í sporðinn. Það er athyglisvert að allir jöklar út frá Öræfajökli ganga fram en flestir aðrir hopa.

Drangajökull dró þó ekki af sér í Leirufirði og ruddist fram 737 m frá því í fyrra haust. Ekki er víst enn þá að hann sé lagstur fyrir en í stríðsbyrjun var gangur í honum 4 ár samfleytt og nam framrásin einum km. Er hann nú kominn aftur þangað sem hann lá er Sléttuhreppur fór í eyði fyrir tæpum 40 árum. Í Kaldalóni gekk ekki eins mikið á þótt stórfenglegt væri að sjá jökulinn fossa fram af Úfnum sem nú er gersamlega horfinn í jökulinn. Í bland við jakastykkin sem hrundu ofan í gilið lágu stórgrýtisbjörg svo skipti þúsundum tonna. Hafði jökullinn hrifið þau með sér úr bjargbrún Úfsins. Við merkin gekk hann þó ekki fram nema um 38 m. Reykjarfjarðarjökull er ekki enn kominn af stað.

Þeir stallbræður Hyrningsjökull í Snæfellsjökli og Sólheimajökull, sem oftast fylgjast að, hopa nú báðir, sá síðarnefndi hikandi að vísu (-3 m) en hinn alveg ákveðinn (-19 m). Þótt þetta boði ekki endilega betri tíð má merkja af þessu að tíðarfar undanfarið hefur ekki verið svo slæmt.

Oddur Sigurðsson

STÓRHLAUP Á SKEIÐARÁRSANDI

Eins og sagt var frá í síðasta fréttabréfi vofði stórhlaup yfir Skeiðarársandi þar sem rúmir 3 km³ af vatni höfðu safnast fyrir í Grímsvötnum. Um kvöld þess 4. nóvember var sem steininn tæki úr við Grímsfjall og hefur rennsli í hlaupi úr Grímsvötnum ekki orðið jafnmikið og jafn snögg á þessari öld þótt heidarrúm-mál hlaupvatns kunnir að hafa orðið meira. Þetta hlaup átti þó langt í land að ná Kötluhlaupinu 1918.

Undir kvöld umrædds dags fékk Bryndís Brandsdóttir það á tilfinninguna að eitthvað óvenjulegt væri að gerast við skjálftamælinn á Grímsfjalli og ákvað að standa vakt um kvöldið. Upp úr kl. 21:30 fer að örula á útslagi á mælinum sem er orðið mjög greinilegt um 10 mínútum seinna. Jókst það samfelld til morguns.

Um kl. 22 er hringd út viðvörðun m.a. til vatnamælingamanna í Freysnesi. Efnasýni var tekið úr Skeiðará kl. 3 aðfaranótt 5. nóv. undir Skaftafellsbrekkum. Sýndi það mun meiri leiðni en verið hafði undanfarnar vikur.

Kl. 8:00 skall flóðaldan á Skaftafellsbrekkum. Hafði það gosið upp úr jöklinum um 3 km ofan við jaðarinn góðum hálf tíma áður og sprengt með sér óhræsis ísbjörg í leiðinni sem runnu langar leiðir eftir yfirborði jökulsins. Rétt fyrir kl. 9 ruddist flóðaldan undir Skeiðarárbrú og rúmlega hálf tíma seinna hafði hlaupið rofið varnargarða og veginn beggja vegna brúar. Hlaupaldan virðist ganga með um 10 km hraða á klst. niður sandinn og hefðu fáir það af að forða sér undan því á hlaupum.

Um 2 tímum eftir að hlaupið hófst í Skeiðará braust það fram í Sæluhússkvísl og í austustu upptök Gígjukvíslar. Þannig færðist hlaupið vestur eftir jaðri jökulsins og kom síðast fram í Súlu kl. 15:40.

Hámarki náði hlaupið um miðnætti sama dag og það hófst og var að mestu fjarad út tveimur sólarhringum síðar. Þar með var þetta langsneggsta Skeiðarárhlaup á öldinni og má segja að Snorri Zóphóníasson vatnamælingamaður hafi verið sannspár í viðvörðunum sínum í síðasta fréttabréfi. Mesta rennsli undan jökuljaðrinum hefur verið um 55.000 m³/sek. samkvæmt rennislískani vatnamælingamanna sem miðast við að um 3½ km³ af vatni hafi komið frá jöklinum samkvæmt mælingum frá Raunvísindastofnun. Af einstökum ám varð rennslið mest í Gígjukvísl rúmlega 30.000 m³/sek. Braut hún sér kví inn í jökulinn sem svipar til Ásbyrgis bæði að útliti og myndunarsögu. Ekki er sérstök ástæða til að gefa byrginu nafn þar sem það hverfur algerlega á 4-5 árum.

Þegar svo mikið hlass af vatni færir sig um set undir jökli fer ekki hjá því að þess sjái staði. Auðvitað seig íshellan á Grímsvötnum um hátt á annað hundrad metra sem engan undraði. En út úr Vötnunum lá nýr dalur um 6 km langur og hálfur til heill km á breidd og 100-200 m djúpur. Niður úr botni dalsins ganga hringlaga holur sem eru ekki stórar til að sjá en vel mætti koma Laugardalsleikvanginum ofan í þær sumar. Sást þar niður í beljandi flauminn á jökulbotninum.

Er magnað að sjá hús Jökklarannsóknafélagsins kúrandi sem örsmáar, örður uppi á Grímsfjalli við hliðina á þessari heljargjá. Að flatarmáli er dalurinn slíkur að þar kæmust fyrir Selfoss og Sauðárkrókur samtíms.

Oddur Sigurðsson

FÉLAGIÐ KAUPIR SÉR JÖKLAJEPPA

Jökklarannsóknafélagið hefur keypt sér bíl af Dodge Ram gerð árgerð 1990 og er bílanefndin nú önnur kafin að gera hann jökulkláran. Er hann fyrst fremst hugsaður til að flytja fólk í jöklaferðum þótt hann eigi einnig að geta dregið kerru með dálitlu hlassi. Þetta lítum við á sem merki um að fylgst er með nútímanum.

Bílanefnd

FRÁ SKÁLANEFND

Ákveðið var á síðasta stjórnarfundum að gistingjald verði óbreytt frá í fyrra. Í Jökulheimum kostar gistingin 750 kr. fyrir manninn hverja nótt. Á Grímsfjalli kostar gistinóttin 900 kr. Í öðrum skálum félagsins verður krafist 550 kr. fyrir gistinguna.

Lyklavarsla er hjá neðangreindum mönnum:

Ástvaldi Guðmundssyni (s. 568 6312/557 7616) Rakarastofunni Dalbraut 1 í Reykjavík,

Alexander Ingimarssyni (s. 587 5600/554 4403)

4X4 klúbbnum á Akureyri (s. 462 7233/462 7053)

Flughjörgunarsveitinni Hellu (s. 487 5940/487 6511) og

Völundi Jóhannessyni á Egilsstöðum (s. 471 1200/471 1315).

Skálanefnd